

Υπόθεση C-388/20

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

14 Αυγούστου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesgerichtshof (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

23 Ιουλίου 2020

Ενάγουσα και αναιρεσείουσα:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

Εναγομένη και αναιρεσίβλητη:

Dr. August Oetker Nahrungsmittel KG

BUNDESGERICHTSHOF

ΔΙΑΤΑΞΗ

[παραλειπόμενα]

Δημοσιεύθηκε στις:

23 Ιουλίου 2020

[παραλειπόμενα]

επί της διαφοράς

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e. V., [παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] Βερολίνο,

ενάγουσα και αναιρεσείουσα,

[παραλειπόμενα]

κατά

Dr. August Oetker Nahrungsmittel KG, [παραλειπόμενα]

Bielefeld,

εναγομένη και αναιρεσίβλητη,

[παραλειπόμενα] [σελ. 2 του πρωτοτύπου]

Το πρώτο πολιτικό τμήμα του Bundesgerichtshof [Ομοσπονδιακού Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Γερμανία] εξέδωσε την ακόλουθη [παραλειπόμενα]

διάταξη:

- I. Αναστέλλει τη διαδικασία.
- II. Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αίτηση προδικαστικής αποφάσεως επί των εξής ερωτημάτων που αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 31, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, και του άρθρου 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΕ) 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές, την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1925/2006 και την κατάργηση της οδηγίας 87/250/ΕΟΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 90/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της οδηγίας 1999/10/ΕΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών της Επιτροπής 2002/67/ΕΚ και 2008/5/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 608/2004 της Επιτροπής (ΕΕ L 304, της 22ας Νοεμβρίου 2011, σ. 18: στο εξής: κανονισμός 1169/2011):
 1. Έχει το άρθρο 31, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011 την έννοια ότι η διάταξη αυτή εφαρμόζεται μόνον σε τρόφιμα για τα οποία απαιτείται παρασκευή και για τα οποία ο τρόπος παρασκευής είναι προκαθορισμένος;
 2. Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα: εννοεί η ακολουθία λέξεων «ανά 100 g», η οποία χρησιμοποιείται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, μόνον 100 γραμμάρια του προϊόντος όπως πωλείται ή –τουλάχιστον και– 100 γραμμάρια του τροφίμου μετά την παρασκευή του; [σελ. 3 του πρωτοτύπου]

Σκεπτικό:

- 1 I. Η εναγομένη δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, στην παραγωγή του προσυσκευασμένου τροφίμου με την ονομασία «Dr. Oetker Vitalis Knuspermüsli

Schoko + Keks», το οποίο διαθέτει στη γερμανική αγορά σε συσκευασία από χαρτόνι ορθογώνιου σχήματος. Η πλαϊνή πλευρά της συσκευασίας, υπό τον τίτλο «διατροφικές πληροφορίες», περιλαμβάνει ενδείξεις σχετικά με την ενεργειακή αξία και τις ποσότητες λιπαρών, κορεσμένων, υδατανθράκων, σακχάρων, πρωτεϊνών και αλατιού και συγκεκριμένα, αφενός, ανά 100 γραμμάρια του προϊόντος όπως πωλείται και, αφετέρου, ανά μερίδα του τροφίμου μετά την παρασκευή του αποτελούμενη από 40 γραμμάρια του προϊόντος αυτού και 60 χιλιοστόλιτρα γάλακτος με περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες 1,5 %. Στην εμπρόσθια όψη της συσκευασίας, στο κύριο οπτικό πεδίο, επαναλαμβάνονται οι ενδείξεις σχετικά με την ενεργειακή αξία και τις ποσότητες λιπαρών, κορεσμένων, υδατανθράκων, σακχάρων, πρωτεϊνών και αλατιού για μερίδα 100 γραμμάρια του τροφίμου μετά την παρασκευή του αποτελούμενη από 40 γραμμάρια του προϊόντος και 60 χιλιοστόλιτρα γάλακτος με περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες 1,5 %.

- 2 Ενάγουσα είναι η [παραλειπόμενα] Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V. (ομοσπονδία των οργανώσεων και ενώσεων καταναλωτών – ομοσπονδία των οργανώσεων καταναλωτών, Γερμανία). Κατά την άποψη της ενάγουσας, η παρουσίαση του προϊόντος της εναγομένης αντιβαίνει στις διατάξεις του κανονισμού περί παροχής πληροφοριών για τα τρόφιμα όσον αφορά την έκφραση της διατροφικής δήλωσης ανά μερίδα εκ του λόγου ότι, στο εμπρόσθιο τμήμα της συσκευασίας, δεν αναγράφεται η ενεργειακή αξία ανά 100 γραμμάρια του προϊόντος όπως πωλείται, αλλά ανά 100 γραμμάρια του τροφίμου μετά την παρασκευή του.
- 3 Κατόπιν ατελέσφορης οχλήσεως, η ενάγουσα άσκησε αγωγή με την οποία ζητεί να υποχρεωθεί η εναγομένη [παραλειπόμενα], στο πλαίσιο των εμπορικών πράξεων για το «Vitalis Müsli» όπως εμφανίζεται στο προσάρτημα K2 [που παρατίθεται κατωτέρω], να παύσει να διαφημίζει ή να επιτρέπει τη διαφήμιση των διατροφικών πληροφοριών ανά μερίδα χωρίς να αναγράφεται, επιπλέον, η ενεργειακή αξία ανά 100 γραμμάρια του προϊόντος όπως πωλείται, δηλαδή του προϊόντος πριν από την παρασκευή του. [σελ. 4 του πρωτοτύπου]

[σελ. 5 του πρωτοτύπου]

- 4 Η ενάγουσα ζήτησε, περαιτέρω, την επιστροφή κατ' αποκοπήν εξόδων ύψους 214 ευρώ, πλέον τόκων.
- 5 Το Landgericht (πρωτοβάθμιο δικαστήριο, Γερμανία) δέχτηκε την αγωγή [παραλειπόμενα]. Η έφεση που άσκησε η ενάγουσα είχε ως αποτέλεσμα την απόρριψη της αγωγής [παραλειπόμενα]. Με αναίρεση που ασκήθηκε παραδεκτώς, κατόπιν αδείας του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, την απόρριψη της οποίας ζητεί η εναγομένη, η ενάγουσα εξακολουθεί να ζητεί την ικανοποίηση των αγωγικών της αιτημάτων.
- 6 Π. Η ευδοκίμηση της αιτήσεως αναίρεσεως εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 31, παράγραφος 3, και του άρθρου 33, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011. Για τον λόγο αυτό, προτού εκδοθεί απόφαση επί της αιτήσεως αναίρεσεως, πρέπει να ανασταλεί η διαδικασία και να υποβληθεί στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως κατ' εφαρμογή του άρθρου 267, παράγραφος 1, στοιχείο β', και παράγραφος 3, ΣΛΕΕ.
- 7 1. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι οι προβαλλόμενες αξιώσεις δεν βρίσκουν έρεισμα στο άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, στο άρθρο 3 παράγραφος 1, και στο άρθρο 3α του UWG (νόμου περί του αθέμιτου ανταγωνισμού, Γερμανία), σε συνδυασμό με το άρθρο 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, και το άρθρο 12, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του UWG (νόμου περί του αθέμιτου ανταγωνισμού, Γερμανία) και αποφάνθηκε ότι:
- 8 Η ρύθμιση του άρθρου 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011 που θα μπορούσε ενδεχομένως να χρησιμεύσει ως νομική βάση της υποχρέωσης της εναγομένης να αναγράφει στην εμπρόσθια όψη της συσκευασίας του προϊόντος –εκτός από τις ήδη υφιστάμενες διατροφικές πληροφορίες– επιπλέον, την ενεργειακή του αξία όπως πωλείται, δεν επιβάλλει εν τέλει τέτοια υποχρέωση, όπως συνάγεται από την όλη οικονομία των σχετικών διατάξεων του κανονισμού περί παροχής πληροφοριών για τα τρόφιμα. Οι ενδείξεις που αναγράφονται στην πλαϊνή πλευρά της συσκευασίας του προϊόντος της εναγομένης –οι οποίες δεν αποτελούν αντικείμενο της διαφοράς– αποσκοπούν στη συμμόρφωση με την υποχρεωτική διατροφική δήλωση που προβλέπει το άρθρο 30, παράγραφος 1, του κανονισμού 1169/2011. Αντιθέτως, οι ενδείξεις που αναγράφονται στην εμπρόσθια όψη της συσκευασίας αποτελούν επαναλαμβανόμενες ενδείξεις κατά την έννοια του άρθρου 30, παράγραφος 3, στοιχείο β', του κανονισμού 1169/2011. Συναφώς, **[σελ. 6 του πρωτοτύπου]** κατά το άρθρο 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, στην περίπτωση που, στις εν λόγω επαναλαμβανόμενες ενδείξεις, οι ποσότητες των θρεπτικών συστατικών και η ενεργειακή αξία εκφράζονται σε βάση ανά μερίδα μόνο, η ενεργειακή αξία (επιπροσθέτως) πρέπει να εκφράζεται επίσης ανά 100 g. Το ζήτημα που τίθεται συναφώς, αν η φράση «ανά 100 g» που διαλαμβάνεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού

1169/2011 αναφέρεται σε 100 γραμμάρια του προϊόντος όπως πωλείται, όπως υποστηρίζει η ενάγουσα, ή (επίσης) σε 100 γραμμάρια του τροφίμου μετά την παρασκευή του, όπως υποστηρίζει η εναγομένη, πρέπει να απαντηθεί υπό την τελευταία αυτή έννοια.

- 9 Σύμφωνα με το άρθρο 31, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, η ένδειξη για την ενεργειακή αξία μπορεί επίσης να σχετίζεται με το τρόφιμο μετά την παρασκευή του, με την προϋπόθεση –όπως εν προκειμένω– ότι παρέχονται επαρκώς λεπτομερείς οδηγίες παρασκευής και οι πληροφορίες σχετίζονται με το τρόφιμο όπως παρασκευάζεται για κατανάλωση. Κατά το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, δεν υπάρχει καμία ένδειξη στον κανονισμό περί παροχής πληροφοριών για τα τρόφιμα που να συνηγορεί υπέρ της κρίσεως του Landgericht (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου) ότι ως «παρασκευή», υπό την έννοια αυτή, νοούνται μόνον τα «αρκετά σημαντικά στάδια εργασίας» όπως το μαγείρεμα ή το ζέσταμα. Η διάταξη του άρθρου 32, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011, κατά την οποία η ενεργειακή αξία και η ποσότητα θρεπτικών ουσιών εκφράζεται ανά 100 g ή ανά 100 ml, πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με το άρθρο 31, παράγραφος 3, του κανονισμού 1169/2011, έτσι ώστε η ενεργειακή αξία, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, να πρέπει να αναγράφεται ή να επιτρέπεται να αναγράφεται είτε ανά 100 γραμμάρια του προϊόντος όπως πωλείται είτε ανά 100 γραμμάρια του τροφίμου μετά την παρασκευή του. Η διάταξη του άρθρου 33, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, ως ρύθμιση εισάγουσα εξαίρεση από το άρθρο 32 παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011, προβλέπει ακριβώς για την περίπτωση του άρθρου 30, παράγραφος 3, στοιχείο β', του κανονισμού 1169/2011 που εξετάζεται εν προκειμένω, ότι η ποσότητα θρεπτικών ουσιών μπορεί να εκφράζεται, κατ' εξαίρεση, επίσης σε βάση ανά μερίδα, χωρίς να ανέρχεται κατ' ανάγκη το βάρος ή ο όγκος της μερίδας σε 100 γραμμάρια ή 100 χιλιοστόλιτρα. Στις περιπτώσεις αυτές, το άρθρο 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, επιτάσσει, εν συνεχεία, να εκφράζεται η ένδειξη για την ενεργειακή αξία τόσο σε βάση ανά μερίδα όσο και ανά 100 γραμμάρια. Κατά το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, δεν συντρέχει κανένας λόγος διαφορετικής ερμηνείας της ένδειξης «ανά 100 g» που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011 από ό,τι στο άρθρο 32, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011, σύμφωνα με το οποίο επιτρέπεται επίσης η ενεργειακή αξία να εκφράζεται ανά 100 γραμμάρια του τροφίμου μετά την παρασκευή του. [σελ. 7 του πρωτοτύπου]
- 10 2. Η ευδοκίμηση της αιτήσεως αναιρέσεως εξαρτάται από το αν τα άρθρα 31, παράγραφος 3, και 33, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011 έχουν την έννοια ότι –σε περίπτωση όπως η επίμαχη εν προκειμένω– απαγορεύεται η διαφήμιση διατροφικών πληροφοριών ανά μερίδα τροφίμου μετά την παρασκευή του, χωρίς να αναγράφεται επιπλέον η ενεργειακή αξία ανά 100 γραμμάρια του τροφίμου όπως πωλείται.
- 11 α) Κατά το άρθρο 30, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, η υποχρεωτική διατροφική δήλωση των τροφίμων, τα οποία –όπως και το προϊόν

της εναγομένης– επιπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου IV, τμήμα 3, του εν λόγω κανονισμού (πρβλ. άρθρο 29 του κανονισμού 1169/2011), περιλαμβάνει την ενεργειακή αξία (στοιχείο α΄) και τις ποσότητες λιπαρών, κορεσμένων, υδατανθράκων, σακχάρων, πρωτεϊνών και αλατιού (στοιχείο β΄). Οι ενδείξεις αυτές, κατά το άρθρο 34, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1169/2011, περιλαμβάνονται στο ίδιο οπτικό πεδίο (άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο ια΄, του κανονισμού 1169/2011) και παρουσιάζονται, αν το επιτρέπει ο χώρος –όπως στην υπό κρίση υπόθεση– σε μορφή πίνακα με τους αριθμούς σε αντιστοίχιση, σύμφωνα με το άρθρο 34, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1169/2011. Οι ενδείξεις που αναγράφονται στην πλαϊνή πλευρά της συσκευασίας του προϊόντος της εναγομένης, οι οποίες δεν αποτελούν αντικείμενο της διαφοράς, αποσκοπούν στη συμμόρφωση με την υποχρεωτική διατροφική δήλωση.

- 12 β) Αν η επισήμανση ενός προσυσκευασμένου τροφίμου προβλέπει –όπως εν προκειμένω– την υποχρεωτική διατροφική δήλωση του άρθρου 30, παράγραφος 1, του κανονισμού 1169/2011, τότε μπορούν να επαναλαμβάνονται επί της συσκευασίας η ενεργειακή αξία μαζί με τις ποσότητες σε λιπαρά, κορεσμένα, σάκχαρα και αλάτι σύμφωνα με το άρθρο 30, παράγραφος 3, στοιχείο β΄, του κανονισμού 1169/2011. Κατά το άρθρο 34, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α΄, του κανονισμού 1169/2011, οι εν λόγω ενδείξεις παρουσιάζονται στο κύριο οπτικό πεδίο (άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ΄, του κανονισμού 1169/2011), ωστόσο, μπορούν να παρουσιάζονται, σύμφωνα με το άρθρο 34, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, με μορφή διαφορετική από αυτήν που καθορίζεται στο άρθρο 34, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011. Οι –επίμαχες– ενδείξεις που αναγράφονται στο εμπρόσθιο μέρος της συσκευασίας σχετικά με την ενέργεια, τα λιπαρά, τα κορεσμένα, τα σάκχαρα και το αλάτι αποτελούν τέτοιες προαιρετικές και επαναλαμβανόμενες πληροφορίες. **[σελ. 8 του πρωτοτύπου]**
- 13 γ) Πρέπει να εξεταστεί αν το άρθρο 31, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011 έχει την έννοια ότι η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται μόνον σε τρόφιμα για τα οποία απαιτείται παρασκευή, η μέθοδος της οποίας είναι προκαθορισμένη (πρώτο προδικαστικό ερώτημα).
- 14 αα) Κατά το άρθρο 31, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, η ενεργειακή αξία και οι ποσότητες των θρεπτικών ουσιών που αναφέρονται στο άρθρο 30 παράγραφοι 1 ως 5 είναι εκείνες του τροφίμου όπως πωλείται. Το άρθρο 31, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011 ορίζει ότι, κατά περίπτωση, οι πληροφορίες μπορεί να σχετίζονται με το τρόφιμο μετά την παρασκευή του, με την προϋπόθεση ότι παρέχονται επαρκώς λεπτομερείς οδηγίες παρασκευής και οι πληροφορίες σχετίζονται με το τρόφιμο όπως παρασκευάζεται για κατανάλωση. Η ρύθμιση του άρθρου 31, παράγραφος 3, του κανονισμού 1169/2011 δεν έχει εφαρμογή μόνον στην υποχρεωτική διατροφική δήλωση (άρθρο 30, [παράγραφος 1], πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011), αλλά και στην περίπτωση της προαιρετικής και επαναλαμβανόμενης διατροφικής δήλωσης (άρθρο 30, παράγραφος 3, του κανονισμού 1169/2011).

- 15 ββ) Οι επίμαχες ενδείξεις που αναγράφονται στο εμπρόσθιο μέρος (στο κύριο οπτικό πεδίο) της συσκευασίας σχετικά με την ενεργειακή αξία (ενέργεια), τα λιπαρά, τα κορεσμένα, τα σάκχαρα και το αλάτι δεν σχετίζονται με το τρόφιμο όπως πωλείται (άρθρο 31, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011), αλλά με το τρόφιμο μετά την παρασκευή του (άρθρο 31, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011), δηλαδή με το μούσλι που έχει ανασυσταθεί με την προσθήκη γάλακτος, όπου παρέχονται επαρκώς λεπτομερείς οδηγίες παρασκευής (40 g Müsli προστίθενται σε 60 ml γάλακτος με περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες 1,5 %) και οι πληροφορίες σχετίζονται με το τρόφιμο όπως παρασκευάζεται για κατανάλωση. Κατά την άποψη του δικάζοντος τμήματος, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο ορθώς δέχθηκε ότι δεν υπάρχει καμία ένδειξη στον κανονισμό περί παροχής πληροφοριών για τα τρόφιμα που να συνηγορεί υπέρ της κρίσεως του Landgericht (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου) ότι ως «παρασκευή», υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως, νοούνται μόνον τα «αρκετά σημαντικά στάδια εργασίας» όπως το μαγείρεμα ή το ζέσταμα.
- 16 γγ) Ωστόσο, είναι αμφίβολο αν το άρθρο 31, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, όπως προβλήθηκε με την αίτηση αναιρέσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, εφαρμόζεται μόνον σε τρόφιμα –όπως συμβαίνει με τις στιγμιαίες σούπες, τις σκόνης για επιτραπέζιες κρέμες, τα ροφήματα σε σκόνη στιγμιαίας παρασκευής [σελ. 9 του πρωτοτύπου], τις σάλτσες σε μορφή σκόνης ή τα μείγματα αρτοποιίας– για τα οποία απαιτείται παρασκευή και επιπλέον ο τρόπος παρασκευής τους είναι προκαθορισμένος. Το ζήτημα αυτό είναι κρίσιμο για την επίλυση της διαφοράς, καθόσον η τελευταία αυτή προϋπόθεση δεν πληρούται εν προκειμένω. Το μούσλι μπορεί να ανασυσταθεί με διάφορους τρόπους. Μπορεί, για παράδειγμα, να ανασυσταθεί με την προσθήκη γάλακτος ή γιαουρτιού, όπου τα γαλακτοκομικά προϊόντα μπορεί να έχουν διαφορετική περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες· επιπλέον, μπορούν να προστεθούν σε αυτό και άλλα συστατικά, όπως φρούτα ή μέλι. Στο ζήτημα δεν μπορεί να δοθεί απάντηση με βεβαιότητα.
- 17 (1) Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από τις απαιτήσεις τόσο της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας συνάγεται ότι το γράμμα μιας διατάξεως του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχει καμία ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της πρέπει κατά κανόνα να ερμηνεύεται κατά τρόπο αυτοτελή και ενιαίο σε ολόκληρη την Ένωση. Συναφώς, η ερμηνεία πρέπει να γίνεται με γνώμονα όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή και τον σκοπό που επιδιώκει η οικεία κανονιστική ρύθμιση (ΔΕΕ, απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018 – C-20/17, NJW 2018, 2309, σκέψη 33 – Oberle· απόφαση της 23ης Μαΐου 2019 – C-658/17, NJW 2019, 2293, σκέψη 50 – WB).
- 18 (2) Σύμφωνα με τη συνήθη έννοιά τους στην καθομιλουμένη, ως «παρασκευασμένα τρόφιμα» νοούνται, κατ' αρχήν, όλα τα έτοιμα προς κατανάλωση τρόφιμα· αυτά πρέπει να διακρίνονται από τα τρόφιμα τα οποία – όπως τα φρούτα– είναι ήδη από τη φύση τους έτοιμα προς κατανάλωση

[παραλειπόμενα]. Από το κανονιστικό πλαίσιο της διατάξεως του άρθρου 31, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011 προκύπτει επίσης ότι ο όρος «τρόφιμο μετά την παρασκευή του» περιλαμβάνει, κατ' αρχήν, όλα τα τρόφιμα που είναι έτοιμα προς κατανάλωση. Ωστόσο, η εισαγωγική φράση «Κατά περίπτωση» της διατάξεως αυτής μπορεί να υποδηλώνει ότι η εν λόγω διάταξη δεν καλύπτει όλες τις περιπτώσεις στις οποίες οι πληροφορίες σχετίζονται με το τρόφιμο μετά την παρασκευή του. Λαμβανομένου υπόψη του σκοπού **[σελ. 10 του πρωτοτύπου]** της ρυθμίσεως, δεν φαίνεται να αποκλείεται το ενδεχόμενο αυτή να καταλαμβάνει μόνον τα τρόφιμα, ο τρόπος παρασκευής των οποίων είναι προκαθορισμένος. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 35 του κανονισμού 1169/2011, οι διατάξεις σχετικά με την υποχρεωτική διατροφική δήλωση έχουν ως σκοπό να διευκολύνουν τη σύγκριση προϊόντων σε διαφορετικά μεγέθη συσκευασιών. Για να ανταποκρίνονται στον μέσο καταναλωτή και να εξυπηρετούν τον ενημερωτικό σκοπό για τον οποίο προορίζονται, οι παρεχόμενες διατροφικές πληροφορίες θα πρέπει να είναι απλές και εύκολα κατανοητές (πρβλ. αιτιολογική σκέψη 41 του κανονισμού 1169/2011). Όταν ένα τρόφιμο μπορεί να παρασκευαστεί με διάφορους τρόπους, οι ενδείξεις σχετικά με την ενεργειακή αξία και τις ποσότητες των θρεπτικών ουσιών του τροφίμου μετά την παρασκευή του, βάσει των υποδείξεων παρασκευής του παραγωγού, δεν επιτρέπουν κατά κανόνα τη σύγκριση με αντίστοιχα τρόφιμα άλλων παραγωγών. Στις περιπτώσεις αυτές, η δυνατότητα επαρκούς συγκρίσεως της ενεργειακής αξίας και των ποσοτήτων των θρεπτικών ουσιών εξασφαλίζεται μόνον, εφόσον οι πληροφορίες σχετίζονται με το τρόφιμο όπως πωλείται. Τούτο θα μπορούσε να συνηγορήσει υπέρ της απόψεως ότι, στις εν λόγω περιπτώσεις, οι ενδείξεις σχετικά με την ενεργειακή αξία και τις ποσότητες των θρεπτικών ουσιών δεν πρέπει να σχετίζονται με το τρόφιμο μετά την παρασκευή του, αλλά με το τρόφιμο όπως πωλείται.

- 19 δ) Στην περίπτωση που δοθεί αρνητική απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, τίθεται το ζήτημα αν η φράση «ανά 100 g» του άρθρου 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011 εννοεί αποκλειστικά τα 100 γραμμάρια του προϊόντος όπως πωλείται ή –τουλάχιστον και– τα 100 γραμμάρια του τροφίμου μετά την παρασκευή του (προδικαστικό ερώτημα 2).
- 20 αα) Κατά το άρθρο 32, παράγραφος 2, του κανονισμού 1169/2011, η ενεργειακή αξία και η ποσότητα θρεπτικών ουσιών που αναφέρονται στο άρθρο 30, παράγραφοι 1 ως 5, εκφράζεται ανά 100 g ή ανά 100 ml. Το άρθρο 33, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1169/2011 ορίζει ότι επιπλέον αυτής της μορφής έκφρασης, η ενεργειακή αξία και οι ποσότητες θρεπτικών ουσιών που προβλέπονται από το άρθρο 30, παράγραφοι 1 έως 5, μπορούν να εκφράζονται ανά μερίδα και/ή ανά μονάδα κατανάλωσης, που αναγνωρίζονται εύκολα από τον καταναλωτή, υπό τον όρο ότι η χρησιμοποιούμενη μερίδα ή η μονάδα ορίζεται ποσοτικά στην ετικέτα και ότι δηλώνεται ο αριθμός των μερίδων ή μονάδων που περιέχονται στη συσκευασία. Σύμφωνα με το άρθρο 33, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 32, παράγραφος 2, **[σελ. 11 του πρωτοτύπου]** του εν λόγω κανονισμού στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 30, παράγραφος 3, στοιχείο β', η

ποσότητα θρεπτικών ουσιών και/ή το ποσοστό των προσλαμβανόμενων ποσοτήτων αναφοράς που καθορίζονται στο μέρος Β του παραρτήματος XIII μπορούν να εκφράζονται σε βάση ανά μερίδα ή ανά μονάδα κατανάλωσης μόνον. Στις περιπτώσεις αυτές, κατά το άρθρο 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, η ενεργειακή αξία εκφράζεται ανά 100 g ή ανά 100 ml και σε βάση ανά μερίδα ή ανά μονάδα κατανάλωσης μόνο.

- 21 ββ) Σύμφωνα με το άρθρο 33, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, στην επίμαχη εν προκειμένω περίπτωση της προαιρετικής και επαναλαμβανόμενης έκφρασης των διατροφικών πληροφοριών σχετικά με την ενεργειακή αξία και την ποσότητα θρεπτικών ουσιών, η εναγομένη είχε δικαίωμα, να αναγράψει την ποσότητα θρεπτικών ουσιών σε βάση ανά μερίδα μόνον, δυνάμει του άρθρου 30, παράγραφος 3, στοιχείο β', του κανονισμού 1169/2011. Η εναγομένη είχε επίσης το δικαίωμα –όπως και έπραξε– να αναγράψει την ποσότητα θρεπτικών ουσιών σε βάση ανά μερίδα τροφίμου μετά την παρασκευή του, δεδομένου ότι το άρθρο 33, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011 εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο στην περίπτωση κατά την οποία οι πληροφορίες σχετίζονται με το τρόφιμο όπως πωλείται (άρθρο 31, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011) καθώς και στην –επίμαχη εν προκειμένω– περίπτωση κατά την οποία οι εν λόγω πληροφορίες σχετίζονται με το τρόφιμο μετά την παρασκευή του (άρθρο 31, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011). Στην υπό κρίση υπόθεση, η εναγομένη ανέγραψε επίσης την ποσότητα θρεπτικών ουσιών σε βάση ανά μερίδα του τροφίμου μετά την παρασκευή του «μόνον»: η εν λόγω διαπίστωση δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η εναγομένη όρισε ποσοτικά στην ετικέτα τη μερίδα αναφοράς με την ένδειξη «= 100 g».
- 22 γγ) Επομένως, η εναγομένη είχε την υποχρέωση, σύμφωνα με το άρθρο 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011, να εκφράσει την ενεργειακή αξία ανά 100 g ή ανά 100 ml και σε βάση ανά μερίδα ή ανά μονάδα κατανάλωσης. Η εναγομένη ανέγραψε επίσης την ενεργειακή αξία σε βάση ανά μερίδα του τροφίμου μετά την παρασκευή του και όρισε ποσοτικά το μέγεθος της εν λόγω μερίδας με την ένδειξη «= 100 g». Ωστόσο, είναι αμφίβολο αν, με την ένδειξη αυτή, η εναγομένη, συγχρόνως, συμμορφώθηκε με την υποχρέωσή της να αναγράψει την ενεργειακή αξία «ανά 100 g». Αυτό θα ίσχυε μόνον, εφόσον η φράση «ανά 100 g» που διαλαμβάνεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1169/2011 αναφέρεται σε 100 γραμμάρια του τροφίμου μετά την παρασκευή του, όπως υποστηρίζει η εναγομένη, [σελ. 12 του πρωτοτύπου] και όχι μόνον σε 100 γραμμάρια του προϊόντος όπως πωλείται, όπως υποστηρίζει η ενάγουσα. Ούτε στο ζήτημα αυτό μπορεί να δοθεί απάντηση με βεβαιότητα.
- 23 δδ) Απάντηση στο εν λόγω ζήτημα δεν μπορεί να συναχθεί ούτε από το γράμμα της διατάξεως ούτε από το κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται. Επομένως, στο ζήτημα αυτό μπορεί να δοθεί απάντηση μόνον υπό το πρίσμα του σκοπού της διατροφικής δήλωσης.

- 24 (1) Κατά την αιτιολογική σκέψη 35, πρώτη περίοδος, του κανονισμού, για να διευκολυνθεί η σύγκριση προϊόντων σε διαφορετικά μεγέθη συσκευασιών, είναι σκόπιμο να διατηρηθεί η απαίτηση σύμφωνα με την οποία η υποχρεωτική διατροφική δήλωση θα πρέπει να αναφέρεται σε ποσότητες 100 g ή 100 ml και, αν χρειάζεται, να επιτρέπονται πρόσθετες δηλώσεις ανά μερίδα. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η σύγκριση προϊόντων σε διαφορετικά μεγέθη συσκευασιών, ενδεχομένως θα έπρεπε να αναγράφεται η ενεργειακή αξία του προϊόντος όπως πωλείται και όχι η ενεργειακή αξία μερίδας του τροφίμου που παρασκευάζεται βάσει συγκεκριμένης συνταγής. Η ένδειξη της ενεργειακής αξίας συγκεκριμένου προϊόντος όπως πωλείται ενδέχεται από μόνη της να έχει ως αποτέλεσμα την επιδιωκόμενη από τον νομοθέτη της Ένωσης δυνατότητα συγκρίσεως με προϊόντα άλλων παραγωγών. Τα προϊόντα αυτά δεν είναι δυνατό να συγκριθούν μεταξύ τους με βάση τις ενδείξεις θρεπτικών ουσιών για μερίδες που έχουν παρασκευαστεί, διότι ο ίδιος ο τρόπος παρασκευής τους επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια κάθε μεμονωμένου παραγωγού. Ωστόσο, δεν διασφαλίζεται, κατ' αρχήν, ότι η διατροφική δήλωση που αναφέρεται σε ποσότητες 100 g ή 100 ml του τροφίμου όπως πωλείται, η οποία καθιστά δυνατή τη σύγκριση των προϊόντων διαφορετικών παραγωγών, αναγράφεται στις υποχρεωτικές ενδείξεις ή στο εμπρόσθιο μέρος της συσκευασίας. Αμφότερες οι υποχρεωτικές και οι προαιρετικές διατροφικές πληροφορίες μπορούν να σχετίζονται τόσο με το τρόφιμο όπως πωλείται όσο και με το τρόφιμο μετά την παρασκευή του. Επιπλέον, οι υποχρεωτικές ενδείξεις δεν απαιτείται να αναγράφονται στο κύριο οπτικό πεδίο, αλλά μπορούν να αναγράφονται σε άλλο οπτικό πεδίο. **[σελ. 13 του πρωτοτύπου]**
- 25 (2) Αντιθέτως, από την αιτιολογική σκέψη 41 του κανονισμού προκύπτει ότι για να ανταποκρίνονται στον μέσο καταναλωτή και να εξυπηρετούν τον ενημερωτικό σκοπό για τον οποίο προορίζονται, οι παρεχόμενες διατροφικές πληροφορίες θα πρέπει να είναι απλές και εύκολα κατανοητές, έτσι ώστε να μην δημιουργούν σύγχυση στους καταναλωτές. Αυτό σημαίνει ότι η υποχρεωτική διατροφική δήλωση δεν θα πρέπει να τίθεται σε δευτερεύουσα θέση εξαιτίας της επαναλήψεως λοιπών επιτρεπόμενων ενδείξεων σε άλλα οπτικά πεδία που ενδέχεται να δημιουργήσει σύγχυση. Θα μπορούσε να δημιουργήσει σύγχυση στους καταναλωτές αν, εκτός από την ενεργειακή αξία ανά μερίδα του τροφίμου μετά την παρασκευή του, εκφραζόταν η ενεργειακή αξία ανά 100 g του τροφίμου πριν από την παρασκευή του [παραλειπόμενα].

[παραλειπόμενα]